

Gemeenten Zuid-Limburg
College van Burgemeesters en Wethouders

Uw kenmerk	-	Ons kenmerk	2018-04635	GGD-locatie	Heerlen
Uw brief van	-	Datum	11 december 2018	Telefoonnr.	088-8805301
Onderwerp	Trendbreuk ZL	Bijlage(n)	3	Behandelaar	T. Gelissen

Geachte College,

Aanleiding

Ten opzichte van Nederlanders zijn Zuid-Limburgers ongezonder. Maar ook als het gaat om (arbeids)participatie, onderwijs en sociaal kapitaal scoort Zuid-Limburg beduidend slechter dan de rest van het land. Deze achterstanden zijn hardnekkig en spelen de regio al decennia parten. Zo worden er niet alleen meer kinderen geboren met een lichamelijke of verstandelijke beperking maar zijn ook de zorgkosten beduidend hoger, hebben schoolverlaters met een diploma vaker een mismatch op de arbeidsmarkt, is er een relatief grote groep voortijdig schoolverlaters, kent Zuid-Limburg een fors hoger percentage uitkeringsgerechtigden en is de gemiddelde levensverwachting lager. De gezondheidsachterstand staat helaas niet op zichzelf, maar is onlosmakelijk verbonden met de sociaal-economische en sociaal-culturele situatie in Zuid-Limburg.

Deze situatie moet veranderen. Daar zijn de Provincie Limburg, de gemeenten en maatschappelijke partners het roerend over eens. Zij hebben de ambitie de trend te breken van (steverige) achterstanden op het gebied van gezondheid en participatie. In de vergadering van het Algemeen Bestuur van de GGD ZL d.d. 28 november jl. hebben de portefeuillehouders Gezondheid ingestemd met een plan van aanpak om de trend te breken. Tevens hebben zij ingestemd met een regionale aanpak voor een kansrijke start van kinderen in Zuid-Limburg.

In deze collegebrief informeren wij u over beide onderwerpen.

Plan van aanpak Trendbreuk

In 2016 hebben alle gemeenteraden van Zuid-Limburg en de Provincie Limburg de notitie 'Gezondheid in Zuid-Limburg, van signaalrood naar bronsgroen' vastgesteld. Eveneens in 2016 heeft het Algemeen Bestuur van de GGD ZL besloten een stuurgroep in te richten, aangehaakt aan het Algemeen Bestuur van de GGD Zuid Limburg, om bestuurlijke sturing aan het gezondheidsbeleid te geven. Daarmee is in 2016 reeds de noodzaak onderstreept om de hardnekkige gezondheidsachterstanden in te lopen en zijn keuzes gemaakt voor een aanpak en de bestuurlijke sturing. Terugkijkend op de periode vanaf 2016 kan gesteld worden dat op veel plekken goede initiatieven ontwikkeld zijn en dat de samenwerking tussen gemeenten, de Provincie Limburg en maatschappelijke partners gegroeid is. Tegelijkertijd is duidelijk geworden dat er meer nodig is om de hardnekkige

achterstanden in te lopen. In de afgelopen maanden zijn de portefeuillehouders Gezondheid tot de conclusie gekomen dat de trendbreuk-opgave vraagt om een gewijzigde koers waarin de volgende kernelementen centraal staan. In de vergadering van 28 november jl. zijn deze elementen als onderdeel van het plan van aanpak Trendbreuk bestuurlijk vastgesteld:

- Een sterke alliantie tussen de Zuid-Limburgse gemeenten, de Provincie Limburg en de rijksoverheid om de sociaal-economische situatie in de regio te verbeteren.
- In navolging van het recente advies van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid nadruk op een aanpak in het begin van de levensloop: in de periode van voor de zwangerschap tot en met het 18^e levensjaar.
- Extra aandacht voor degenen met de grootste gezondheidsachterstand.
- Een domein overstijgende aanpak vanuit een stevige alliantie gezondheid, jeugd, onderwijs, arbeidsparticipatie en economie.
- Focus op die interventies die een wezenlijke bijdrage leveren aan de trendbreuk waarmee zoveel als mogelijk Zuid-Limburgse massa gemaakt wordt.
- Een programmabureau dat invulling geeft aan de trendbreuk-opgave.

Het plan van aanpak Trendbreuk is als bijlage 1 bijgevoegd.

Voor de uitvoering van de gewijzigde koers geldt dat deze dient plaats te vinden binnen de in 2017 afgesproken financiële kaders. Deze lichten we hier nader toe.

In 2017 heeft het Algemeen Bestuur besloten tot de gezamenlijke uitvoering van het vastgestelde regionale gezondheidsbeleid 'Gezondheid in Zuid-Limburg, van signaalrood naar bronsgroen'. Het Algemeen Bestuur heeft in dat verband op 12 april 2017 ingestemd met het beschikbaar stellen van en garant staan voor de financiële middelen voor de inrichting van de programmaorganisatie t.b.v. de overeengekomen gezamenlijke uitvoering. Het betreft hier een jaarlijks bedrag voor de periode 2017 t/m 2019 van maximaal € 134.000 dat gezien dient te worden als een herverdeling van bestaande middelen.

Afgesproken is dat dit bedrag op basis van inwoneraantal over de Zuid-Limburgse gemeenten verdeeld wordt en dat de gemeente Sittard-Geleen de facturatie uitvoert. Eind 2017 zijn deze afspraken voor het jaar 2017 geëffectueerd (gelet op het moment van starten was deze bijdrage lager dan het afgesproken maximum bedrag) en op korte termijn zullen de gemeentelijke bijdragen voor 2018 wederom door de gemeente Sittard-Geleen in rekening gebracht worden. In december 2019 worden de kosten voor het jaar 2019 in rekening gebracht. In bijlage 2 vindt u het jaarlijks bedrag voor uw gemeente. Volledigheidshalve merken we hier op dat, ondanks een duidelijk besluit over de financiële bijdrage van gemeenten, er ruis is ontstaan in de opvolging van dit besluit. We betreuren dat dit zo ontstaan is.

In eerste instantie is de programmaorganisatie bemenst door ambtenaren van enkele gemeenten. Met de op 28-11-2018 vastgestelde gewijzigde aanpak is expliciet gekozen voor de inrichting van een compact programmabureau. De portefeuillehouders Gezondheid hebben dhr. Gelissen bereid gevonden als strategisch procesbegeleider het programmabureau in te richten en aan te sturen voor de periode tot 1-1-2020.

Aanvullend hieraan is met de GGD afgesproken dat zij vanuit de eigen organisatie 0,4 FTE inzet levert ten behoeve van de uitvoering van het regionale gezondheidsbeleid.

Deze inzet is in 2017 en 2018 geleverd en ook voor 2019 ingecalculeerd.

Tenslotte hebben de gemeenten gezamenlijk 1,8 FTE beschikbaar gesteld voor bemensing van ambtelijke werkgroepen. Afgelopen periode heeft dit geresulteerd in een drietal werkgroepen met in totaal plusminus 18 personen. Het Algemeen Bestuur heeft

nu besloten de ambtelijke werkgroepen 'Gezonde jeugd' en 'Kwetsbare personen' te stoppen. Hierdoor valt een substantieel deel van de afgesproken 1,8 FTE capaciteit vrij. Omdat gemeenten een cruciale rol spelen in de aanpak Trendbreuk, draagvlak vanuit de gemeenten hiervoor van groot belang is en de opgave majeur is, achten we actieve gemeentelijke inzet t.b.v. het programmabureau hard nodig. We merken hierbij op dat, met inachtneming van de uitgangspunten van het plan van aanpak Trendbreuk, het de voorkeur geniet binnen de kaders van de eerder overeengekomen 1,8 FTE een beperkt aantal personen (indicatief: 3-4) hiervoor vrij te maken. We verzoeken de gemeenten nader af te stemmen of en hoe zij ambtelijke capaciteit aan het programmabureau kunnen leveren.

Plan van aanpak Kansrijke Start Zuid-Limburg

De gezondheid van kinderen voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller van problemen (mentaal en fysiek) in het latere leven. Ten opzichte van de rest van het land groeien in Zuid-Limburg minder kinderen kansrijk op in de cruciale eerste 1000 dagen van het leven. Dat is voor de portefeuillehouders Gezondheid aanleiding geweest op 28-11-2018 het plan van aanpak Kansrijke Start Zuid-Limburg vast te stellen. Het plan is in coproductie tot stand gekomen dankzij inbreng van de Zuid-Limburgse gemeenten, de Provincie Limburg, de Jeugdgezondheidszorg Zuid-Limburg, de GGD Zuid Limburg, het Verloskundig Consortium Limburg, Zorgverzekeraar CZ en de organisaties voor Kinderopvang Zuid-Limburg. U treft dit plan als bijlage 3 aan. Met het plan is een eerste mijlpaal bereikt in de gewijzigde aanpak de trend te breken. Met ingang van 2019 zullen de drie interventies: Nu Niet Zwanger, Stevig Ouderschap en VoorZorg in heel Zuid-Limburg uitgerold worden. Voor 2019 worden de kosten gedekt uit de te ontvangen bijdragen van de GIDS gemeenten en de toegezegde provinciale subsidie.

Onlangs is door de rijksoverheid een landelijk actieprogramma Kansrijke Start gelanceerd. Onderdeel van dit actieprogramma is dat er voor de zogenaamde GIDS (gezond in de stad) gemeenten de mogelijkheid bestaat om voor de periode 2019, 2020 en 2021 incidenteel rijksmiddelen te krijgen ten behoeve van een aanpak die gericht is op het bevorderen van een kansrijke start in de eerste 1000 dagen van het leven. Gemeenten worden hierover in januari 2019 door het ministerie van VWS per brief geïnformeerd. Daarna kunnen zij zich aanmelden om in aanmerking te komen voor de aanvullende financiering. Op 28-11 jl. hebben de portefeuillehouders Gezondheid ermee ingestemd om de door de GIDS gemeenten te verkrijgen middelen t.b.v. het bevorderen van een kansrijke start van kinderen toe te wijzen aan het programmabureau ter dekking van de kosten van het uitvoeren van het plan van aanpak Kansrijke Start Zuid-Limburg. We verzoeken uw college de aanmelding conform de gemaakte afspraak te verzorgen. Het programmabureau kan u hierbij ondersteunen. Naar verwachting zal hiermee voor Zuid-Limburg een bedrag van plusminus € 250.000 gemoeid zijn. De exacte bedragen worden in de meicirculaire bekend gemaakt en kunnen met terugwerkende kracht vanaf 1-1-2019 aangewend worden.

Zoals zojuist vermeld is de Provincie Limburg nauw betrokken geweest bij het opgestelde plan van aanpak Kansrijke Start Zuid-Limburg. Ook voor de Provincie staat vast dat het van belang is zo vroeg als mogelijk te investeren in een kansrijke, veilige en gezonde start van het leven. Onder voorwaarde dat alle Zuid-Limburgse gemeenten het plan vaststellen en daarmee gezamenlijk werken aan een kansrijke start van kinderen heeft de Provincie toegezegd een bedrag van € 600.000 bij te dragen ten behoeve van

uitvoering van het plan. Hierin is een bijdrage aan het programmamanagement verwerkt. Aan de gestelde voorwaarde is inmiddels voldaan. Met de regionale aanpak Kansrijke Start Zuid-Limburg loopt Zuid-Limburg overigens in het land voorop. Dit is aanleiding voor minister Hugo de Jonge op 30 januari een werkbezoek aan de regio af te leggen. Tijdens het werkbezoek zal de samenwerking tussen gemeenten, provincie en rijksoverheid t.a.v. een kansrijke start voor kinderen symbolisch bekrachtigd worden.

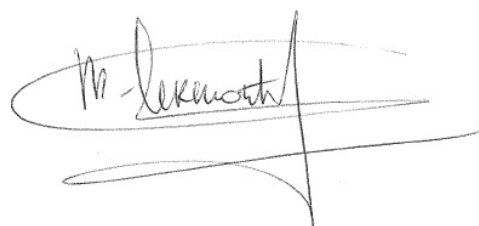
Thema avond 18 februari 2019

Op 18 februari organiseren de portefeuillehouders Gezondheid een speciale thema-avond die in het teken staat van de Zuid-Limburgse opgave de trend te breken. Deze avond is bedoeld voor colleges, gemeenteraden en raadscommissies. Op korte termijn wordt u hierover nader geïnformeerd. We adviseren u deze avond al in uw agenda te reserveren en deze met uw griffie te communiceren.

Namens het AB van de GGD ZL,

Leon Geilen
Voorzitter Stuurgroep Trendbreuk

Mirjam Clermonts
Voorzitter